

1 of 7 DOCUMENTS

De Gelderlander

December 1, 2007

Veel te weinig naar burger geluisterd

SECTION: MAASLAND; Page: B08 (39)

LENGTH: 824 words

HIGHLIGHT:

Het wordt de hoogste tijd voor een open debat over de intensieve veehouderij, vinden Froukje Boonstra en Wiebren Kuindersma in het rapport 'Van varkenspest naar integrale gebiedsontwikkeling. Evaluatie van de reconstructie zandgebieden'.

Tien jaar na de varkenspest is de Nederlandse varkenshouderij weer volop negatief in het nieuws. Media berichten over ongebreidelde uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven. Plattelandsbewoners protesteren tegen de komst van zogenaamde varkensflats of megabedrijven in hun achtertuin. Milieudefensie werpt zich op als hoeder van het lokale protest. Ook de Partij van de Dieren (tegen de megastallen, want dieronvriendelijk), Natuurmonumenten (tegen, want lelijk) en de Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (voor, want economisch aantrekkelijk) roeren zich.

En waar staat de overheid? Overijsselse gemeenten tonen zich volledig verrast door de komst van megabedrijven uit Brabant en proberen het onheil te keren. Andere gemeenten verbazen zich vooral over het brede burgerprotest, waaraan ook lokale boeren meedoen. De reacties van provincies zijn ambivalent. Enerzijds willen zij ruimte bieden voor schaalvergroting in geschikte gebieden omdat het goed is voor het milieu. Anderzijds houden ze de 'grote jongens' van meer dan 20.000 varkens liefst buiten de deur. Waar de Overijsselse gedeputeerde nog begrip heeft voor het burgerprotest, acht zijn Brabantse collega Rupp de com-motie ongepast. De ministeries van LNV en VROM hullen zich ondertussen in stilzwijgen.

Zijn de standpunten van lokale actiegroepen en maatschappelijke organisaties redelijk te volgen gezien hun specifieke belangen, de reacties van betrokken overheden roepen vooral vragen op. Is er werkelijk sprake van een onbedoelde en onverwachte overval? Was het burgerprotest niet te voorzien en is het zelfs onterecht?

Laten we eerst drie misverstanden uit de weg ruimen.

Het eerste misverstand is dat de aanvragen voor megabedrijven in Overijssel, Gelderland, Utrecht, Brabant en Limburg uit de lucht komen vallen. Dat klopt niet. Provincies hebben na een zorgvuldige afweging landbouwontwikkelings-gebieden aangewezen. Hier krijgen bestaande intensieve veehouderijbedrijven volop ruimte voor uitbreiding en kunnen nieuwe bedrijven zich vestigen. In ruil hiervoor moet rond natuur en dorpen de intensieve veehouderij juist verdwijnen. Provincies hebben dit vastgelegd in reconstructieplannen. Volgens de beste Nederlandse poldertraditie waren gemeenten, waterschappen, landbouw- en natuurorganisaties nauw betrokken bij de planvorming.

Provincies en partners hebben de ruimte voor uitbreiding dus bewust gecreeerd. En niet alleen vanuit milieu-oogpunt, zoals de provincies nu suggereren, maar ook om de economische situatie van de varkenshouderij te verbeteren.

Natuurlijk is het wrang dat nu vooral de snelle, grote 'varkenson-dernemers' de nieuwe kansen benutten, want ondertussen verloopt de (gesubsidieerde) verplaatsing van honderden boerenbedrijven uit natuur- en dorpsranden moeizaam.

Het tweede misverstand: aanvragen van meer dan 20.000 varkens waren niet te voorzien. Maar gemeenten zaten bij het opstellen van reconstructieplannen toch aan tafel met provincies en landbouworganisaties? Spraken zij toen nooit over de vooruitzichten in varkenshouderij? Varkenshouders concurreren op het scherp van de snede op de wereldmarkt en schaalvergroting is een beproefde strategie om kosten te besparen. Na de economische klap van de varkenspest, krabbelde de sector de laatste jaren weer op en ontstaat er weer ruimte voor investeringen.

Het derde misverstand is dat het bewonersverzet onverwacht of zelfs 'ongepast' is; reconstructieplannen zijn immers voorbereid met gemeenten en maatschappelijke organisaties. 'We hebben het allemaal toch zo gewild', zei de Brabantse gedeputeerde Rupp recent. Evaluatie-onderzoek van Alterra zet daar echter vraagtekens bij. Toegegeven: de planvorming telde enorm veel overheden en belangengroepen en dat is waardevol voor de uitvoering op gebiedsniveau. Maar de plannen waren abstract en directe participatie van burgers kreeg weinig aandacht. Logisch dus dat deze burgers nu pas van zich laten horen nu de plannen concreet en bedreigend worden. Overheden hebben hier onvoldoende opgeanticipeerd tijdens het planvormingsproces.

Hoe nu verder? We roepen provincies en gemeenten op opener te zijn over de eigen rol, verantwoordelijkheid en motieven. Gemeenten en provincies kunnen de burgerprotesten tegen megastallen ook als kans zien om de dialoog met plattelandbewoners alsnog te voeren, ook al vraagt dat om de durf om sommige polderafspraken weer ter discussie te stellen.

Ook zien we een rol weggelegd voor het rijk, dat nu de provincies en gemeenten de kolen uit het vuur laat halen, onder het mom van gemaakte decentralisatieafspraken. Het lokale burgerprotest stoelt namelijk op een meer algemeen ongenoegen over de intensieve veehouderij in Nederland. Het is tijd voor een open debat over de toekomst van de intensieve veehouderij in Nederland.

Froukje Boonstra en Wiebren Kuindersma werken bij Alterra, Wageningen Universiteit en Researchcentrum.

LOAD-DATE: November 30, 2007

LANGUAGE: Dutch

PUB-TYPE: NEWSPAPER